

Використання програмно-методичного комплексу в корекційній роботі з дітьми з особливими освітніми потребами

КОМПАНЕЦЬ Наталія Миколаївна,
*канд.психол.н.,
ст.н.с. лабораторії проблем
інклюзивного навчання
Інституту спеціальної педагогіки НАПН України*

Потреби в діагностико-методичному забезпеченні

важливо залучати до співпраці всі ланки освітньо-виховного процесу (мультидисциплінарна команда фахівців + найближче оточення)

вчасно визначати актуальний рівень розвитку

створювати і коригувати індивідуальну програму розвитку, розраховану на найближчу зону розвитку дитини

важливо проводити постійний моніторинг проведеної з дитиною роботи, вчасно коригувати індивідуальну програму розвитку

врахування висновків інших фахівців в роботі з дитиною

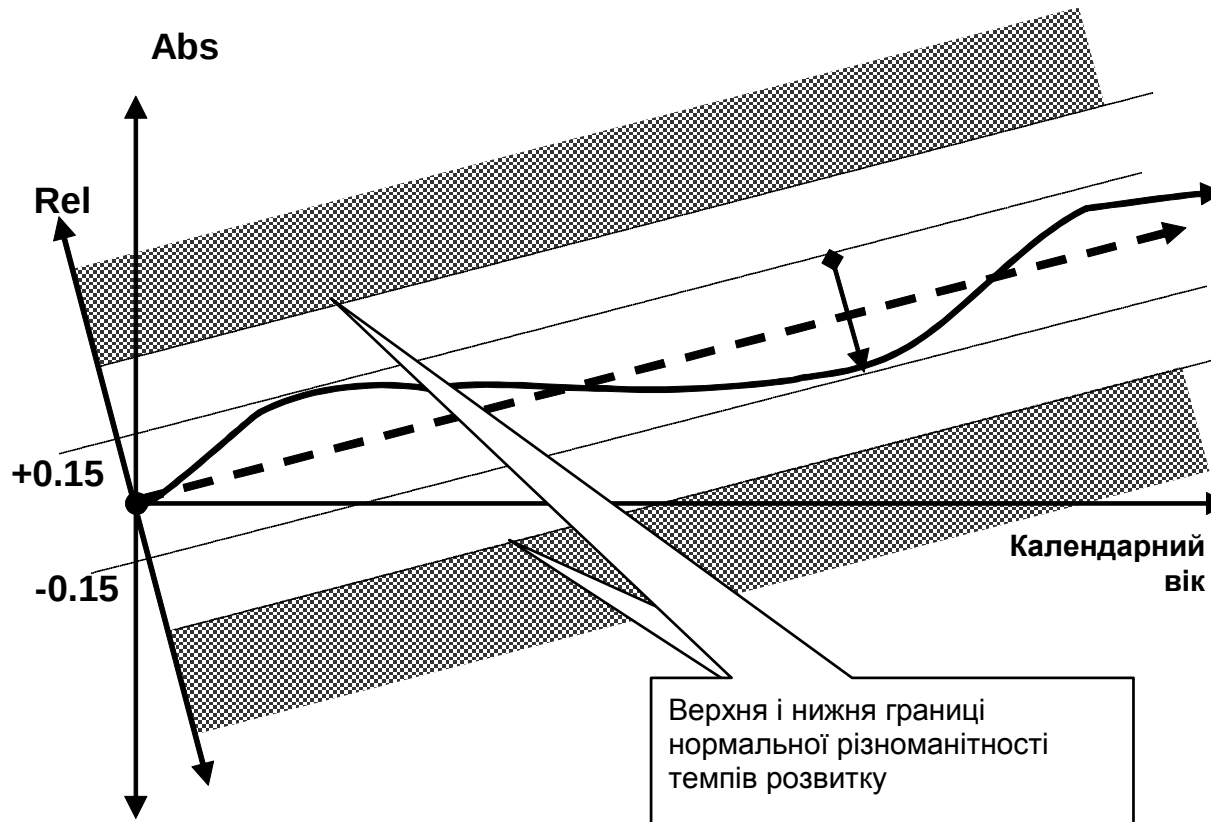

Рис. 1. Співвідношення абсолютних і відносних оцінок, вияви нерівномірності розвитку у відносних оцінках.

Abs - Рівень розвитку за абсолютними шкалами

Rel - Рівень розвитку за відносними шкалами

— - лінія ідеального середнього нормативної групи

— - лінія реального індивідуального розвитку

↕ - відносне зниження показника (от +0,15 до -0,15) за рахунок природного коливання темпів розвитку (при фактичному збереженні досягнутого рівня за абсолютними шкалами)

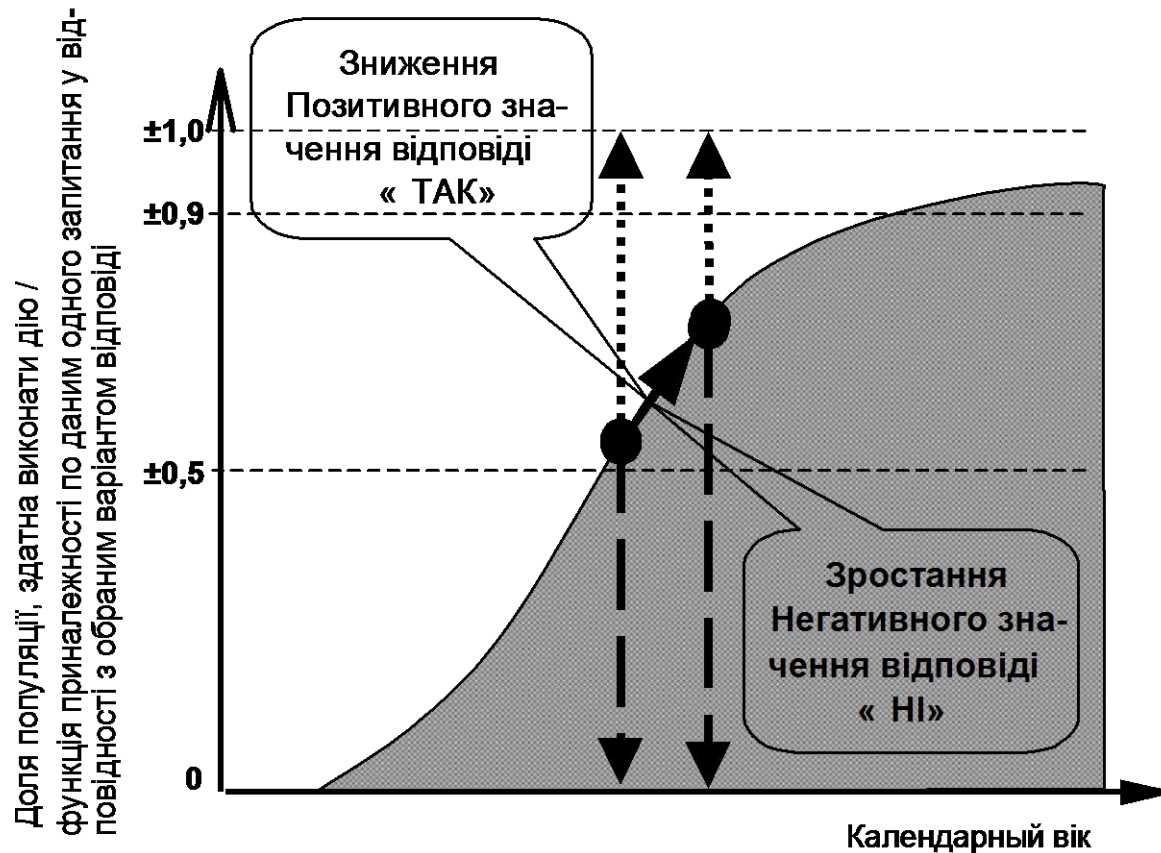

Рис. 2. Первина оцінка функції приналежності по кривій відповіді на одне запитання в еталонній популяції. Мірою зростання кривої взаємно протилежно змінюється значення відповіді на дихотомічне запитання про засвоєння деякої дії:

- зростає негативне значення відповіді «НІ» (оскільки все більша частина нормативної популяції освоює цю дію, на відміну від цього обстежуваного)
- знижується позитивне значення відповіді «ТАК» (оскільки успіх цього обстежуваного все меншою мірою показує його «випередження» нормативної популяції).

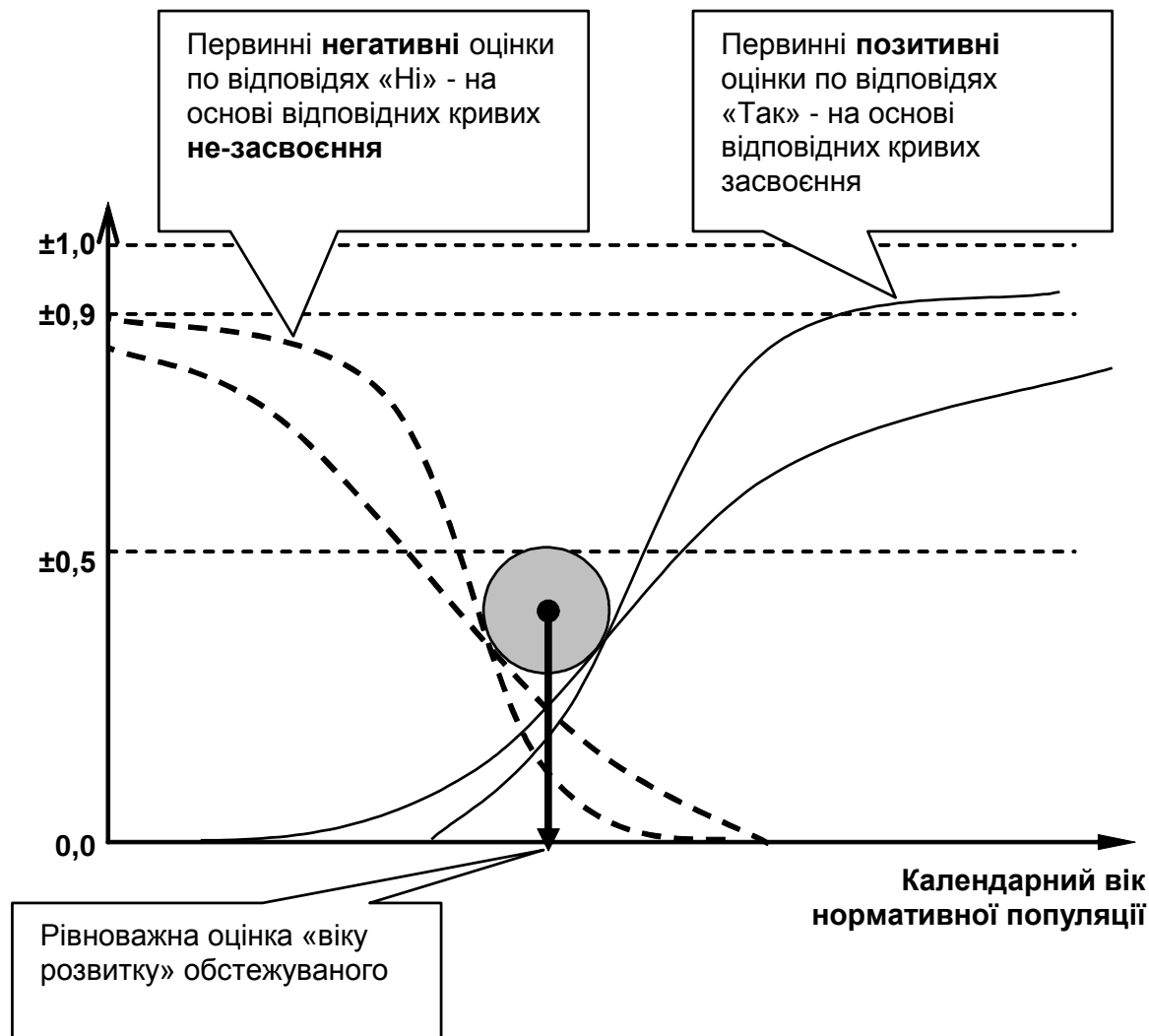

Рис. 3. Зважена оцінка «віку розвитку» за параметром (на основі врівноваження оцінок по безлічі позитивних і негативних відповідей, так що інтегральна оцінка відповідає нормативній популяції на певному віковому етапі). «Вік розвитку» визначається як такий, в якому результати обстеження (отримані відповіді на запитання) привели б до найменших функцій приналежності обстежуваного до груп тих, що «відстають» і «випереджають».

Діагностико-методичне забезпечення інклюзії

Лонгітюд+ (v. 12.1.14) • 005 • Карта індивідуального супроводу • Тестування

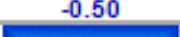
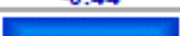
Ня.....ук Саша .29.11.2003

Реєстрація звернення		Батьки: Не слухається Батьки: Б'ється Батьки: Агресивний Батьки: Б'ється на дитячому майданчику Батьки: Труднощі з математикою Батьки: Не хоче вчитися
Батьки: Не слухається		
Психолого-педагогічний супровід		Порушень в розвитку пам'яті не виявлено Недостатній рівень розвитку наочно-образного мислення Затримка мовленнєвого розвитку (?) Рекомендована консультація психотерапевта Рекомендована консультація психоневрології
Рекомендована консультація психоневрології		
Спеціальний педагогічний супровід (логопед, дефектолог)		Моторна алалія Затримка мовленнєвого розвитку (ЗМН) Недостатня сформованість пізнавальних процесів Недостатня сформованість сенсорних систем Розумова відсталість (?) Рекомендований комплексний супровід дитини фахівцями
Затримка мовленнєвого розвитку (ЗМН)		
Медичний супровід (невролог, психіатр, педіатр)		Енурез Тик Дані про наявні відхилення необхідно просити в ПНД Струс головного мозку
Дані про наявні відхилення необхідно просити в ПНД		
Направлення і рішення (Р)ПМПК, консиліуму, адміністрації		У спеціальну школу №26
У спеціальну школу №26		

ЗАКРИТИ

Розроблено для майбутніх однокласників (одногогрупників)

Державна система підготовки і перепідготовки кадрів

Параметри	Встановлення психологічного віку параметру розвитку дитини	дата обстеження 28.05.2008 Вік дитини на час обстеження: 2 р. 4 міс.
S. Соціально-адаптивні функції.	S = - 0.56. Відставання... 1 рік, 9 місяців.	-0.56
FC. Розвиток самосвідомості.	FC = - 0.11.... 2 роки, 4 місяці.	-0.11
M. Загальна моторика.	M = - 0.06.. .. 2 роки, 4 місяці.	-0.06
MV. Зорово-моторна координація.	MV = 0.37.. .. 2 роки, 4 місяці.	0.37
MS. Тонка моторна координація.	MS = - 0.09.. .. 2 роки, 4 місяці.	-0.09
I. Сприймання і пізнавальна активність.	I = 0.48..Випередження .. 2 роки, 6 місяців.	0.48
IC. Уявлення про колір предметів.	IC = 0.69.. Випередження.. 2 р., 11 місяців.	0.69
IA. Увага.	IA = - 0.50.. Відставання ..1 рік, 11 місяців.	-0.50
E. Навички самообслуговування.	E = - 0.33.. Відставання.. 2 роки, 1 місяць.	-0.33
EH. Культурно-гігієнічні навички.	EH = - 0.44.. Відставання.. 1 рік, 11 місяців.	-0.44

Експертна система Лонгітюд

українська версія:

Інститут спеціальної педагогіки НАПН України

Лонгітюд+ (v. 15.2.2)

Сервіс

Група ===>

N=5

Обстежуваний

П.І.Б., дата народження

А → Я

Чаплыгина Ника Юрьевна 29.04.2007
Тимченко Даниил 06.12.2006
Денисенко Мария 21.11.2008
Дидковский Даниил 28.05.2007
Якубович Полина 11.02.2010

Обстеження +

№ і тип обстеження

1 Первинне обстеження

Метод

Методи (тип, дата і час початку)

001 Анкетні дані 03.06.2012
011 Шкала розвитку - збір даних 03.06.2012
012 Шкала розвитку - обробка даних 03.06.2012

Програмно-методичний комплекс

Моторний розвиток

+

Мовленнєвий розвиток

+

Розумовий розвиток

+

Розвиток діяльності

+

Розвиток соціально - емоційної сфери

+

**Шкала розвитку - запитання і завдання для заповнення бланка 5-6
(Вік від 2 до 2,5 років)**

⇒ **ДЛЯ ВІДПОВІДІ НА ЗАПИТАННЯ:**

- ♦ уважно прочитайте запитання (твердження) і, якщо є, докладну інструкцію;
- ♦ якщо необхідно, підготуйте стимульний матеріал;
- ♦ вкажіть відповідь (результат) У БЛАНКУ ДЛЯ ВІДПОВІДЕЙ відповідно пояснень. Якщо спеціальних пояснень по запису результату в балах, секундах або інших одиницях немає, обведіть відповідь в загальній формі: НІ (дитина ще не може виконувати дію) або ТАК (дитина виконує зараз або робила це раніше).

---- В ---- **Мовлення - спостереження (батьки або фахівець)**

В-13. Наслідуює окремим словам, які вимовляє дорослий або інша дитина.

В-14. Повторює багато слів, які вимовляє дорослий або інша дитина.

В-16. Вимовляє 20 і більше слів. Дитина ще може не вимовляти деякі звуки, але кожне слово має постійне значення.

В-21. Вимовляє осмислену фразу з двох слів. Дитина пов'язує слова в фрази типу "ляля бай", "мама, дай".

В-22. Вживає речення з трьох слів з прикметниками і займенниками. Наприклад: ". Я хороша дівчинка Ця каша смачна".

В-23. У мовленні використовує складні речення. Наприклад: "Коли я виросту, папа мені купить велосипед Якщо ти мені даси машинку, я тобі дам м'ячик".

В-30. Запам'ятовує короткі вірші або пісеньки. Може їх відтворити за допомогою дорослого. Дитина показує окремі слова в коротких віршах, наприклад зі збірки віршів Г.Бойка.

Бланк 5-1 (вік від 2 до 5 місяців)
Бланк 5-2 (вік від 5 до 8 місяців)
Бланк 5-3 (вік від 8 до 12 місяців)
Бланк 5-4 (вік від 1 до 1,5 років)
Бланк 5-5 (вік від 1,5 до 2 років)
Бланк 5-6 (вік від 2 до 2,5 років)

Бланк 5-7 (вік від 2,5 до 3 років)
Бланк 5-8 (вік від 3 до 3,5 років)
Бланк 5-9 (вік від 3,5 до 4 років)
Бланк 5-10 (вік від 4 до 5 років)
Бланк 5-11 (вік від 5 до 6 років)
Бланк 5-12 (вік від 6 до 7 років)
Бланк 5-13 (вік від 7 до 9 років)

1 Вибір параметрів зі списку:

- окремих параметрів,
- груп параметрів (субстествів).

Введіть дату і час початку обстеження. Врахуйте, що якщо Ви не встигли обстежити дитину за один раз, продовжте обстеження іншим разом, але повністю завершити обстеження необхідно не пізніше, ніж через тиждень після його початку. Інакше має бути скоригована дата проведення і зміни відповідей на запитання, якщо такі є.

Визначте глибину (опції вибору запитань в усіх параметрах) і широту (набір параметрів) обстеження.

Управління глибоким дослідження проводиться за допомогою двох пунктів панелі підготовки до введення даних, які включають виведення питань «Поглибленого обстеження» і «Додаткових для Програми розвитку».

У цій же панелі знаходяться пункти управління опціями охоплення вікового діапазону. Дві з них - загальні, які визначаються змістом запитань - це «Стандартизація» і «Перевірка випередження». Третя опція - індивідуальна, яка визначається запитаним дослідника і особливостями випробовуваного, - попереднє розширення вікового діапазону при підозрі на відхилення в розвитку.

При підозрі на значні відхилення в розвитку задайте відповідне розширення діапазону питань, що пред'являються, і завдань: наприклад, вкажіть у вікноці «Діапазон (+/- N міс.)» число «12» при підозрі на можливе відставання біля одного року.

Увага! При виборі номера бланка (для введення даних з бланка) опції глибини і широти не впливають на склад запитань, що пред'являються, оскільки всі

- S. Соціально-адаптивні функції.
- SL. Мотивація до навчання в школі.
- SE. Розвиток емоцій.
- FC. Розвиток самосвідомості.
- M. Загальна моторика.
- MG. Координація загальних рухів.
- MV. Зорово-моторна координація.
- MS. Тонка моторна координація.
- I. Сприймання і пізнавальна активність.
- IP. Сприймання.
- IC. Уявлення про колір предметів.
- IM. Математичні уявлення.
- ID. Уявлення про величину предметів.
- IF. Уявлення про форму предметів.
- IY. Розуміння просторових відношень.

+ Все ↓ **Вибрані** ↓ - Все

3 бланку.

Діапазон (+/- N міс.)

Запитання: ☒ — Поглибленого обстеження

...☒—Перевірки випередження

4 ☒ – Дод. для «Програми розвитку»

--- ☐ — Стандартизації

☐ Автовведення «Іак» з попереднього опитування ☒ Показати запитання, які мають відповідь

5 та і час початку

День-Міс.-Рік Год.:Хв.

17 - 01 - 2014 23 - 31

Примітки щодо умовних позначень

7

ЗАКРИТИ

ОПИС

Б Л А Н К

ДАДІ

Лонгіпод Б (v. 13.10.31) • 011 • Шкала розвитку - збір даних • Тестирование

Іванов Віктор Володимирович 12.12.2009
Уважно прочитайте запитання № В-31

№ обсліження: 1
24.01.2014 14:00

Запам'ятовує короткі вірші або пісеньки. Може їх відтворити самостійно.
Дитина може ще не вимовляти усі слова і граматично неправильно будувати речення.

Виділіть відповідь (клацніть лівою клавішею миші або № відповіді на правій частині клавіатури) і потім натисніть клавішу «Зберегти» (або Enter)

(1) Ні, не робить цього.

(2) Так, робить це або робила раніше, але зараз переросла.

Для запису приміток до обраної відповіді – натисніть клавішу:

ПРИМІТКА
ВИДАЛИТИ
ПЕРЕЙТИ ДО...

ЗАКРИТИ ПОВЕРНУТИСЯ ЗБЕРЕГТИ ДАЛІ

Дитина вміє стрибати на двох ногах на місці.
Дитина, тримаючи руки на поясі, робить стрибки підряд, без зупинок. Приземляється плавно на злегка зігнуті ноги. Відмітьте кількість стрибків.

Введіть відповідь - число. Для редагування при введенні можна використовувати клавішу «Backspace». Потім натисніть клавішу «Зберегти» (або Enter).

Відповідь:

Може знайти істинне і помилкове на картинці.
Попросіть дитину знайти на картинці те, що художник намалював неправильно. Якщо дитина знаходить хоча б два неправильні зображення, то твердження правильне.

Для виклику малюнка / інструкції - клацніть "мишкою" на міні-малюнок ліворуч.

Таблиця 1.

Приклад аналізу даних обстеження Максима М.: моніторинг і виявлення параметрів, зацікавлених у подальшому психолого-педагогічному впливі

		№ і дата обстеження, вік на момент опитування	
Параметри	=>	№ 1 05.02.2008 1 р. 1 міс.	№ 2 06.10.2008 1 р. 9 міс.
S. Соціально-адаптивні функції.		 0.26	 0.23
SE. Розвиток емоцій.		 -0.14	 -0.33
FC. Розвиток самосвідомості.		 (0.44)	 0.01
M. Загальна моторика.		 0.13	 -0.13
MG. Координація загальних рухів.		 0.04	 -0.14
MV. Зорово-моторна координація.		 0.37	 -0.04
MS. Тонка моторна координація.		 0.16	 -0.20
I. Сприймання і пізнавальна активність.		 0.04	 0.08
ID. Уявлення про величину предметів.			 0.32
IF. Уявлення про форму предметів.			 0.42
U. Розуміння мовлення.		 0.13	 -0.02
T. Активне мовлення.		 -0.10	 -0.09
A. Розвиток діяльності.		 0.18	 0.21
AC. Конструктивна діяльність.			 0.73
E. Навички самообслуговування.		 0.04	 -0.38
EH. Культурно-гігієнічні навички.			 -0.04

Переваги Експертної системи перед дихотомічними тестами

Максимально пряме визначення співвідношення між рівнем розвитку конкретної дитини і розвитком дітей в нормативній популяції. Об'єктивно у людини немає «балів» і «параметрів» - є тільки здатність (чи нездатність) виконувати ту чи іншу дію.

Вік обстежуваної дитини і вікові нормативи визначаються з точністю до одного дня, точність і диференціальна чутливість діагностичного блоку набагато перевищує аналогічні тести^[1].

Система Лонгітюд дозволяє розв'язати проблему **оновлення нормативів сучасної популяції дітей** за рахунок регулярної переробки даних, що накопичуються в розподіленій базі даних безлічі користувачів, що обстежують дітей в різних установах і регіонах.

Зваженість оцінки тут закладена не лише на рівні текстової інтерпретації результатів, але і на глибшому - математичному рівні обробки даних. Так, оцінки «відставання / випередження» видаються тільки за наявності дуже високої достовірності відхилення за композицією параметрів.

Можливість зіставлення даних, отриманих на різних вікових етапах. Це дозволяє продовжувати розвиток експертної системи у напрямі старших вікових груп, а також використовувати її для багаторічних лонгітюдних спостережень і індивідуального супроводу розвитку дитини.

^[1] Наприклад, при повністю однакових результатах виконання усіх завдань, діти у віці 5 років 1 тиждень і 5 років 3 місяці отримують однакові оцінки розвитку (по тесту Векслера або іншому, в якому нормативні дані відповідають 3-х місячним діапазнам). Шкала розвитку Лонгітюда в цьому випадку покаже, що друга дитина має хоч і трохи, але нижчі результати (відносно нормативній популяції), що є логічно обґрунтованим, враховуючи різницю у віці дітей.

Використання програмно-методичного комплексу в корекційній роботі з дітьми з особливими освітніми потребами

КОМПАНЕЦЬ Наталія Миколаївна,
*канд.психол.н.,
ст.н.с. лабораторії проблем
інклюзивного навчання
Інституту спеціальної педагогіки НАПН України*